Euroopan parlamentti
2024-2029

Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta
Puheenjohtaja

8.9.2025

Johan Van Overtveldt
Puheenjohtaja
Budjettivaliokunta
Bryssel

Asia: Lausunto työttömiksi jääneitä työntekijöitä tukevan Euroopan globalisaatiorahaston varojen käyttöönotosta Belgian hakemuksen johdosta – EGF/2025/001 BE/BelGaN – Belgia (2025/0198(BUD))

Arvoisa puheenjohtaja

Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokuntaa on pyydetty antamaan edellä mainitussa menettelyssä lausunto valiokunnallenne. Valiokunta päätti kokouksessaan 2. syyskuuta 2025 antaa kyseisen lausunnon kirjeen muodossa.

Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta käsitteli asiaa kokouksessaan 8. syyskuuta 2025. Viimeksi mainitussa kokouksessa se päätti esitellä asiasta vastaavalle budjettivaliokunnalle jäljempänä esitetyn lausunnon.

Kunnioittavasti

Li Andersson

LAUSUNTO

A. ottaa huomioon, että Belgia toimitti 21. helmikuuta 2025 hakemuksen työttömiksi jääneitä työntekijöitä tukevan Euroopan globalisaatiorahaston (EGR) varojen ottamiseksi käyttöön asetuksen (EU) 2021/691 (EGR-asetus) 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti yrityksen BelGaN BV (BelGaN) Belgiassa toteuttamien työntekijävähennysten vuoksi NACE Rev. 2:n kaksinumerotasoon 26 (tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus) luokitellulla toimialalla; ottaa huomioon, että BelGaNin työntekijävähennykset on tehty NUTS 2 -alueella Provincie Oost-Vlaanderen (BE23);

B. ottaa huomioon, että Belgia jätti hakemuksen käyttäen perustana asetuksen (EU) 2021/691 4 artiklan 2 kohdan a alakohdan toimintakriteeriä, jossa edellytyksenä on vähintään 200:n työttömäksi jääneen työntekijän työskentelyn loppuminen neljän kuukauden viiteajanjakson aikana (tässä tapauksessa 31. heinäkuuta 2024 ja 30. marraskuuta 2024 välisenä aikana) jäsenvaltiossa sijaitsevassa yrityksessä, mukaan luettuina työntekijät, jotka vähennetään yrityksen toimittajien tai jatkojalostajien palveluksesta, ja/tai itsenäiset ammatinharjoittajat, joiden työskentely on loppunut; ottaa huomioon, että arvioituaan hakemuksen komissio on tullut EGR-asetuksen kaikkien sovellettavien säännösten mukaisesti siihen tulokseen, että edellytykset rahoitustuen saamiseksi EGR:stä täyttyvät;

C. ottaa huomioon, että hakemus koskee 417:ää työttömäksi jäänyttä työntekijää (tukeen oikeutettua edunsaajaa), joiden työskentely on loppunut edellä mainituilla talouden aloilla;

D. ottaa huomioon, että komissio jätti 26. elokuuta 2025 parlamentille ja neuvostolle ehdotuksen päätökseksi EGR:n varojen käyttöönottamisesta Belgian hyväksi, jotta voidaan tukea kaikkien työttömäksi jääneiden työntekijöiden (417:n kohteena olevan edunsaajan) palaamista työmarkkinoille;

E. toteaa, että syynä näihin työntekijävähennyksiin on BelGaNin konkurssi; ottaa huomioon, että BelGaN oli ostanut Onsemi-nimisen yhdysvaltalaisen puolijohdevalmistajan tuotanto- ja tutkimus- ja kehittämislaitokset Oudenaardessa tavoitteenaan edistää galliumnitridisiruja (GaN-siruja) koskevaa teknologiaa; toteaa, että GaN-siruilla on merkittävästi potentiaalia puolijohdeteollisuudessa, sillä ne parantavat merkittävästi puolijohteiden suorituskykyä ja tehokkuutta verrattuna perinteisiin piipohjaisiin siruihin; ottaa huomioon, että BelGaN, josta tuli autoalaan keskittyvä puolijohdevalmistaja, etsi aktiivisesti uusia sijoittajia edistämään pääomavaltaista siirtymistä piipohjaisten sirujen valmistuksesta galliumnitridipohjaisten sirujen valmistukseen; ottaa huomioon, ettei GaN-sirujen lupaavuus kuitenkaan riittänyt pitämään yritystä pystyssä, sillä BelGaN kärsi takaiskun vuonna 2023, jolloin sen nettotappiot olivat 8,3 miljoonaa euroa (tulot 55 miljoonaa euroa) energia-, kemikaali- ja työvoimakustannusten nousun vuoksi; ottaa huomioon, ettei yritys pystynyt hankkimaan riittävästi investointeja, mikä johti lopulta sen kaatumiseen; ottaa huomioon, että BelGaN lopetti toimintansa ja jätti konkurssihakemuksen 30. heinäkuuta 2024, minkä seurauksena 417 työntekijää jäi työttömäksi;

F. ottaa huomioon, että konkurssit ovat lisääntyneet Belgiassa vuodesta 2022; ottaa huomioon, että vuonna 2024 konkurssiin haki yli 11 000 yritystä, joista 57 prosenttia oli Flanderissa, mikä on suurin määrä sitten vuoden 2013; ottaa huomioon, että tämän seurauksena on menetetty 32 566 työpaikkaa (59 prosenttia Flanderissa), mikä on 18,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2023; ottaa huomioon, että viimeaikaiset rakenneuudistukset, kuten Van Hoolin, Sappin ja Purmon työntekijävähennykset, joihin Belgia haki EGR:n tukea, vaikuttavat Flanderin työmarkkinoihin, ja alan avoimet työpaikat ovat vähentyneet;

G. ottaa huomioon, että BelGaNin työntekijävähennykset ovat vaikuttaneet eniten Oudenaarden alueeseen; ottaa huomioon, että työttömiä työnhakijoita oli Oudenaardessa 9 prosenttia enemmän joulukuussa 2024 kuin edellisvuoden joulukuussa; ottaa huomioon, että kasvu oli erityisen merkittävää korkeasti koulutettujen työttömien (+ 13,5 %) ja keskitason osaamistason työttömien (+ 12,9 %) keskuudessa, kun taas matalan osaamistason työntekijöiden keskuudessa se oli 3 prosenttia; ottaa huomioon, että Oudenaardessa työnantajien Flanderin julkiselle työvoimapalvelulle VDAB:lle ilmoittamien avointen työpaikkojen määrä vuonna 2024 oli 17,7 prosenttia pienempi edellisvuoteen verrattuna; ottaa huomioon, että avointen työpaikkojen määrä noudatti samaa laskusuuntausta: vuonna 2024 se laski 21,8 prosenttia vuoteen 2023 verrattuna, tai 32,4 prosenttia, jos huomioon otetaan vain teolliset ammatit, mikä osoittaa työmarkkinoiden viilentyneen; ottaa huomioon, että VDAB:n mukaan työvoiman ikääntyminen yhdistettynä siihen, että nuoret eivät ole kiinnostuneita STEM-aineista (luonnontieteet, matematiikka, tekniikka ja teknologiat), vaikeuttaa eläkkeelle jäävien työntekijöiden korvaamista teollisuustyöpaikoissa, mikä saattaa olla etu BelGaNin entisille työntekijöille, jotka ovat hakemassa uusia työpaikkoja;

H. toteaa, että BelGaNin konkurssi oli odottamaton; ottaa huomioon, että työntekijöiden edustajien eli Belgian ammattiliittojen keskusjärjestön (ABVV) ja kristillisten ammattiliittojen keskusjärjestön (ACV) suostumuksella VDAB päätti aloittaa välittömästi toimenpiteiden tarjoamisen työntekijöille sen sijaan, että odotettaisiin mahdollista yritysostoa; toteaa, että tästä syystä pystyttiin tekemään hyvin vähän valmisteluja; ottaa huomioon, että Thema Foundries on vahvistanut perustavansa uuden fotonisirujen tuotantolaitoksen Flanderiin BelGaNin entiselle tuotantopaikalle; toteaa, että tämä saattaa tarjota uusia työllistymismahdollisuuksia viime vuonna irtisanotuille entisille BelGaNin työntekijöille, jotka ovat saaneet EGR:n tukea;

I. ottaa huomioon, että EGR ei saa ylittää 30 miljoonan euron vuotuista enimmäismäärää (vuoden 2018 hintoina), kuten vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyksen vahvistamisesta 17. joulukuuta 2020 annetun neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2020/2093 8 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna 29. helmikuuta 2024 annetulla neuvoston asetuksella (EU, Euratom) 2024/765, säädetään;

Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta pyytää näin ollen asiasta vastaavaa budjettivaliokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. muistuttaa, että EGR:n tavoitteena on osoittaa solidaarisuutta edunsaajille ja tarjota heille tukea; toteaa, että EGR:n rahoitustuki olisi keskitettävä ensisijaisesti aktiivisiin työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin ja yksilöllisiin palveluihin, joilla pyritään

integroimaan edunsaajat nopeasti takaisin ihmisarvoisiin ja kestäviin työpaikkoihin joko entisellä toimialalla tai sen ulkopuolella; korostaa, että on tärkeää valmistella työntekijöitä kipeästi tarvittavaan Euroopan talouden ja yhteiskunnan vihreään ja digitaaliseen siirtymään ja tukea heitä tässä; muistuttaa tässä yhteydessä, että unionilla on tärkeä rooli oikeudenmukaisen siirtymän edellyttämien pätevyyksien rahoittamisessa, myös EGR:n kautta, Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti;

2. on yhtä mieltä komission kanssa siitä, että EGR-asetuksen 4 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät ja että Belgia on oikeutettu saamaan kyseisen asetuksen mukaista rahoitustukea 931 690 euroa eli 85 prosenttia 1 096 107 euron kokonaiskustannuksista, joista yksilöllisten palvelujen osuus on 1 052 607 euroa ja valmistelu-, hallinnointi-, tiedotus- ja mainonta-, valvonta- ja raportointitoimien osuus 43 500 euroa;

3. panee merkille, että Belgia on ilmoittanut, että rakenneuudistuksen aktiivista hallinnointia koskevassa kansallisessa työlainsäädännössä edellytetään, että rakenneuudistuksen kohteena olevat yritykset perustavat työllistämisyksikön, jonka tarkoituksena on tarjota joukkovähentämisten yhteydessä irtisanotuille työntekijöille 30 tuntia uudelleensijoituspalveluja kolmen kuukauden aikana (60 tuntia kuuden kuukauden aikana yli 45-vuotiaiden työntekijöiden tapauksessa); ottaa huomioon, että koska tätä lakisääteistä velvoitetta ei sovelleta konkurssitapauksissa, VDAB tarjosi työntekijöille uudelleensijoituspalvelut omista varoistaan;

4. painottaa Belgian vahvistaneen, että EGR:stä tuettaviin toimiin ei saada rahoitustukea muista unionin rahoitusvälineistä;

5. ottaa huomioon, että työttömiksi jääneille työntekijöille tarjottava yksilöllinen koordinoitu paketti koostuu seuraavista toimenpiteistä: a) tiedotustilaisuudet, b) uudelleensijoituspalvelut (digitaalisten taitojen arviointi, työnhakuneuvonta tai avustaminen itsenäisen ammatinharjoittamisen aloittamisessa jne.), c) koulutus ja uudelleenkoulutus, d) työpaikalla annettava koulutus, e) työpaikkamessut, f) työnhakuneuvonta ja g) työpaikkojen kartoitus ja työnhakijoiden ja työpaikkojen yhteensaattaminen;

6. korostaa erityisesti EGR-asetuksen 7 artiklan 2 kohdan merkitystä, sillä siinä edellytetään, että koordinoidussa paketissa ennakoidaan tulevia työmarkkinanäkymiä ja tarvittavia taitoja, jotka sopivat yhteen resurssitehokkaaseen ja kestävään talouteen siirtymisen kanssa ja joissa keskitytään erityisesti digiteollisella aikakaudella tarvittavien taitojen jakamiseen; panee tyytyväisenä merkille, että toimenpidepaketin tieto- ja viestintätekniikan koulutuksen ja uudelleensijoituspalvelujen yhteydessä annettava lisätuki sisältää tällaisia taitoja, erityisesti digitaalisten taitojen arvioinnin ja peruskoulutuksen, jonka yhteydessä työntekijät voivat lainata kannettavan tietokoneen sekä saada koulutusta sen käyttöön ja vastauksia tietoteknisiin kysymyksiin;

7. palauttaa mieliin, että EGR-asetuksen 7 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädetään yksilöllisten palvelujen koordinoituun pakettiin sisältyvien erityisten kestoltaan rajoitettujen toimenpiteiden mahdollisuudesta, muun muassa lastenhoitoavustusten

maksamisesta, jotta voidaan helpottaa työnhakijoiden osallistumista ehdotettuihin toimiin.